

**AZ
AEHESIS PROJEKT**

'Az Európai Felsőoktatási Rendszerek Összehangolása a Sporttudomány Területén'

Összefoglalás

(Translated by the Institute of Coaching and Sport Education, Semmelweis University Budapest)

2006

A projekt áttekintése¹

2003. október 1-jétől az ERASMUS Network Projektje, az AEHESIS töltötte be az Európai felsőoktatási rendszerek összehangolásának szerepét a testnevelés, az fitness, a sportmenedzsment és a edzői tevékenységi körök területén. Azóta 28 európai ország oktatási szakértői, pontosan 70 társszervezet (lásd az 1. ábrán) több összeövetelt és konferenciát tartott, amelyek során számos írott jegyzetanyag gazdát cserélt a sportszektor tananyagának új, egységes szabványai és referenciái kidolgozására, a Bolognai Nyilatkozat, a Lisszaboni Célkitűzések, az ide kapcsolódó Oktatási és Képzési Agenda 2010 és az Európai Képesítési Keretrendszer (EQF) tartalmának figyelembevételével.

A projekt koordinátora az Európai Sporttudományi, Oktatási és Foglalkoztatási Hálózat (ENSSEE) nevében eljáró németországi Kölni Sport Egyetemen található Európai Sportfejlesztési és Szabadidős Tanulmányok Intézete. A projekt kivitelezésére létrehoztak négy kutatócsoportot, amelyek feladata a sportoktatás kulcsterületeinek – nevezetesen a Testnevelés, a Sportmenedzsment, a Fitness, valamint a Edzőképzés területek – vizsgálata. A projektet a Projekt Menedzsment Csoport vezeti, melynek munkáját szakértők segítik.

1. ábra: AEHESIS partnerek

A harmadik év végéig (2006. szeptember 30-ig) elért főbb eredmények:

- (1) Olyan adatbázis létrehozása, amely kulcsfontosságú eszköz a közös tananyagfejlesztés megkezdésekor felmerülő előzetes kérdések megválaszolásához;
- (2) Tananyagról Szóló Kérdőív kidolgozása, melynek célja az információgyűjtés a sport e négy területén készülő európai programokhoz;
- (3) Létrejött a projekt módszertani koncepcióját alkotó Hat Lépcsős Modell, amely a Tuning módszer (lásd: www.unideusto.org/tuning) és a bolognai folyamat (lásd: www.dfes.gov.uk/bologna) legfontosabb elveire épül;
- (4) a négy területen olyan speciális tananyag modell kidolgozása, amely referenciaként is funkcionálhat.

A projekt további célja volt a sportszakemberképzésben résztvevő intézmények feltérképezése és értékelése, valamint az 'ideális gyakorlat' meghatározásához szükséges irányelvek kidolgozása.

¹ Petry, K. & Froberg, K. (2006): *A projekt áttekintése*. Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006) írásából, melynek címe: *Az AEHESIS Projekt Network – Harmadik Éves Beszámoló*. Köln

A sport-specifikus irányelvek és minőségbiztosítási rendszerek átfogó és elsődleges céljainak kidolgozása az elméleti elvárások és az európai dimenzió kölcsönös mérlegelésével történt, az európai munkaerő piaci igények figyelembevételével. Alapvetően az élethosszig történő tanulás volt a megközelítés kiindulási pontja (lásd: www.ec.europa.eu/education/policies/III/III_en.html) a sportszakember képző intézmények és a munkaadók közötti jelentős kölcsönhatás figyelembevételével. A célcsoportok elsősorban a sportszakemberképzés tananyagfejlesztői, a sporttudomány területén tevékenykedő oktatók és hallgatók, valamint az egyetemeken és egyéb oktatási intézményekben, a korábban említett négy területen tevékenykedő döntéshozók.

A projekt teljes modellje a 2. ábrán látható. A gyakorlati tapasztalatokkal kapcsolatos információkhoz elektronikus kérdőívek és a sporttudomány oktatási szakértőinek elemző munkája révén jutottak hozzá, és ezt követte az elméleti jellegű Hatlépcsős Modell megalkotása. A két szálon befutó információk együttes elemzése a szektor-specifikus referenciamodellek kidolgozását szolgálta.

2. ábra: AEHESIS Projekt Modell

Mennyiségi értékelés

Válaszadók

IQ (Intézményi kérdőív) ⇔ Adatbázis

CQ (Tananyag kérdőív) ⇔ Adatbázis

Szabadon hozzáférhető információ

Minőségi értékelés

Hatlépcsős Modell

Szakértői csoportok

Analízis

Eredmények

Az európai sportszakemberképzésben résztvevő intézmények és programjaik feltérképezése²

Az AEHESIS projekt egyik fő célkitűzése volt az európai sportszakember képzési programok és az általuk megszerzhető képesítések feltérképezése és értékelése. Erre a célra két elektronikus kérdőívet dolgoztak ki, az Intézményi Kérdőívet (IQ), amelyet kizárólag az alapvető információk begyűjtésére

² Az elemzés alapja: Petry, K. & Gütt, M. (2006): *Az európai sportoktatás szolgáltatásainak és programjainak feltérképezése* – Petry, K., Frorberg, K. & Madella, A. (2006) írásából, amelynek címe: *Az AEHESIS Projekt Tematikus Hálója – Harmadik Éves Beszámoló. Köln.*

használtak, valamint a Tananyag Kérdőívet (CQ), amelynek az adott tananyagról történő részletesebb információgyűjtés volt a célja.

2006. szeptemberében az (IQ) adatbázis körülbelül 540 olyan oktatási programot és minősítést tartalmazott, amely 32 ország 156 szervezetének anyagát ölelte fel. Az adatbázisban lévő legfontosabb információk a www.aehesis.com/database és a többi érdekelt partner weboldalán, például a www.aehesis.com/StudentArea weboldalon található.

Röviden összefoglalva az ide tartozó információkat, megállapíthatjuk, hogy a legtöbb olyan intézmény, amely részt vesz a programban - és nem folytat sport-specifikus tevékenységet – a közösségi non-profit szektorból származik. Az ilyen intézmények fő profilja az oktatás. Mindent összegezve, a programok többsége (145) felsőoktatási intézményből származik, és a fennmaradó 5% (28 program) mindössze 11 egyéb, főleg oktatási intézményből. Ha tételesen végignézzük, Németország vezeti a sort (73 programmal), ezután következik Franciaország (60 programmal), Törökország (53) és az Egyesült Királyság (52 programmal). A komplex (interdiszciplináris) sporttudomány 186 programmal szerepel, és a beazonosított kulcsterületek az értékelés során betöltött fontossági sorrendet tükrözik: 165 Fitness program, 156 Testnevelés program, 145 Edzői és 131 Sportmenedzsment program szerepel az adatbázisban. Az adatbázisban szereplő programok többsége (264 db) főiskolai (Bachelor) végzettséget jelent. 172 program egyetemi (Master) végzettséggel jár és 64 program ad doktori (PhD) végzettséget.

A Hatlépcsős Modell: A modelltől a folyamatig³

A polgári társadalomban használatos kompetenciák logikájának és az európai oktatási és felsőoktatási irányelveknek, valamint a Bolognai Nyilatkozatba foglalt irányelveknek megfelelő módszertani megközelíte után kutakodva, az AEHESIS Projekt követte a Tuning projekt célkitűzéseit, amelynek alapján kifejlesztette a Hatlépcsős Modellt (lásd: 3. ábra). Ennek megfelelően a Modellről az a vélekedés alakult ki, hogy képes lesz közelebb hozni egymáshoz a társadalmi szükségleteket, a munkaerőpiaci igényeket és a tananyagot.

3. ábra

I. Lépcső	Szakterület Eljárás: az első feladat a szakterület egy mondatban történő leírása
II.	Szaktmák

³ A modell alapja: Camy, J., Madella, A. & Klein, G. (2006): *A Hatlépcsős Modell: A modelltől a folyamatig*. Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006): *Tematikus Hálózat az AEHESIS Projektben – Harmadik Éves Beszámoló. Köln* című írásában.

Lépcső	Eljárás: három fontosabb szakma egy általános mondatban történő meghatározása
III. Lépcső	Tevékenységi körök Eljárás: a három szakmára jellemző 4 vagy 5 tevékenységi kör meghatározása
IV. Lépcső	Kompetenciák Eljárás: a III. Lépcsőben felsorolt tevékenységi körökhöz tartozó kompetenciák meghatározása
V. Lépcső	Tanulási kimenetek Eljárás: a három szakmához tartozó megegyezően alapuló kompetenciákhoz tartozó egységes, a diákok által a program végére teljesítendő kívánatos tanulási kimenetek meghatározása
VI. Lépcső	Tananyag modell A szóban forgó szakmához tartozó utolsó lépcső a tananyag modell megalkotása.

2006-ban a kihívások egyike az egyes területekhez kapcsolódó tananyagról és a program végén várható, tanulói kompetenciákban kifejezett várható tanulási kimenetekről szóló javaslattétel volt. A Hatlépcsős Modell kivitelezése és a gyakorlati adatok feldolgozása az egyes szektorokban tevékenykedők egyéni felelősségvállalása mellett történt. A tananyag modell és a területekre jellemző általános módszertani megvalósítással kapcsolatos részletek a www.aehesis.com weboldalon található. A teljes verzió az AEHESIS – Harmadik Éves Beszámoló eredeti változatában olvasható. A Hatlépcsős Modell lehetővé teszi a témához való általános megközelítést, továbbfejlesztendő és értelmezésre szoruló keretnek vagy kategória-gyűjteménynek is tekinthető. Nem meglepő, hogy az egyes területek eltérő stratégiáiból adódóan a modellt többféleképpen is felhasználták. A közzétételhez és a sokszorosításhoz minden esetben a szerzők előzetes engedélye szükséges.

Röviden összegezve az egyes csoportok által megalkotott értelmezést, az alábbi címek jöttek létre:

- Edzőképzés: *Az általános modelltől a specifikusig*
- Fitness: *Az általános modelltől a szektor térképéig*
- Testnevelés: *Az egyetlen szakma általános modellje*
- Sportmenedzsment: *A kompetenciák értékeléséhez és a jövő elemzésére alkalmas testreszabott modell*

A tananyag modell összeállításához javasolt elemek között szerepel a szakma megnevezése, az időkeret, a tanulási kimenetek, a tananyagba foglalt célkitűzések, a fontosabb tartalmi elemek, a programok, a tanulási folyamat időigénye, a módszer, az értékelés és a képzés menete. Az egyes területeken az alábbi mérvadó foglalkozásokat azonosították:

Fitness

- Fitness (edzőtermi) oktató/Személyi edző
- Egészségmegőrző mozgásprogramokat vezető szakember

- Lakossági egészséges életmódra nevelő programok szervezője
- Fitness manager

Testnevelés

Az egyetlen alaptevékenységnek három fő szerepköre van:

- Tanítás
 - Testnevelés tanítás vagy tanórán kívüli sportoktatás, hangsúlyozva a széleskörű és kiegyensúlyozott háttérismeretek, készségek és empátikus képességek jelentőségét
 - Testnevelés tanítás beleértve az egészséges életmódra való nevelést

Edző

Két főtevékenység és két-két mellékkomponens a beazonosított szakmai területen.

- a) A részvétel-orientált célcsoport edzője
 - kezdők edzője (gyerek, ifi vagy felnőtt)
 - részvétel-orientált sportolók edzője (gyerek, ifi vagy felnőtt)
- b) A teljesítmény-orientált sportolók edzője
 - kiválasztott tehetséges sportolók edzője (gyerek, ifi vagy felnőtt)
 - élsportolók edzője

Sportmenedzsment

- Önkormányzati sportszervező vagy igazgató
- Sportegyesület vagy klub menedzser vagy igazgató
- Országos szintű sportszövetségi menedzser
- Fitness klub menedzser

A jövőben a további lépések egyike a sportvilág összes területének a feltérképezése és feldolgozása, és a meghatározott 11 szakmához tartozó Tananyag Modellek adaptációja az Európai Képesítési Keretrendszerhez (EQF). Természetesen a fő kihívások abból a felvetésből adódnak, hogy az Európai Unió tagállamaiban már meglévő, emberi erőforrás utánpótlást támogató oktatási és képzési rendszerek jól illeszkednek–e a valós társadalmi és gazdasági igényekhez.

Konklúzió és perspektívák⁴

Az egyetemeket és más oktatási intézményeket érintő jövőbeli kihívások tekintetében abban az esetben tudunk perspektívákat felmutatni, ha figyelembe vesszük a kulcsfontosságú, a szakmákhoz és a sporthoz kapcsolódó szektorok referenciaanyagaiban, például az Európai Oktatáspolitikában leírtakat (lásd: Harmadik éves AEHESIS beszámoló).

⁴ Ez a rész Camy, J., Klein, G., Madella, A., & Petry, K., (2006): *Végkövetkeztetés és perspektívák* c. írására támaszkodik, amely Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006) *Az AEHESIS Projekt Tematikus Hálója – Harmadik Éves Beszámoló* (Köln) c. munkájában található.

Mindezek alapot jelenthetnek a közös sportszakember képzési stratégia kidolgozásához. Emellett a sporthoz kapcsolódó szektorok számára is hasznosak lehetnek, és fontos referenciaanyagként szolgálhatnak az összes sportszakemberképző intézmény számára.

A jövő irányainak tekintetében, alapjában véve négy kihívásra lehet számítani: támogatni kell azokat a kezdeményezéseket, amelyek a tudásalapú társadalmat segítik felépíteni a sportban fellelhető kompetenciák terén. Ezt követően átalakítani az oktatást, figyelembe véve az Európai Bizottság Élethosszig Tartó Tanulási programjának irányelveit. Harmadszor, a Hatlépcsős Modellt a sport összes területén alkalmazni kell, különös tekintettel a sport és a kapcsolódó területeken megtalálható szakmák folyamatos feltérképezésére, feladataira, szerepköreire és kompetenciáira. Végül, de nem utolsósorban a sportszakember képző intézményeknek a sporthoz kapcsolódó területeken komoly útmutatást kell biztosítaniuk, és támogatniuk kell az együttműködést az 'Európai Információs Platform' keretében. Ezek egyben az Európai Sporttudományi, Oktatási és Foglalkoztatási Hálózat (ENSSEE) jövőbeli legfontosabb kihívásai. Ezen kívül az AEHESIS projekt jövője is ezen múlik.